

Mgr Aleksandra Krupa-Bykowska
Kolekcja Ekslibrisu
Dział Sztuki i Rzemiosła Artystycznego
Muzeum Zamkowe w Malborku

XXVIII Międzynarodowe Biennale Ekslibrisu Współczesnego – Malbork 2023

Czas trwania wystawy: 4 czerwca – 31 października 2023 r.
Miejsce eksponowania: Pasaż z Apokalipsą, Sala Siedmiofilarowa, Zamek Średni
Kurator wystawy: Aleksandra Krupa-Bykowska

Międzynarodowe Biennale Ekslibrisu Współczesnego odbywa się w Muzeum w Malborku od 1963 roku. Jest to najstarsza cykliczna impreza artystyczna w Polsce, na której prezentujemy ekslibrisy. Muzeum posiada unikatową kolekcję ekslibrisu współczesnego, która liczy blisko 23 tysiące prac. Zbiór zbudowany jest z dzieł podarowanych przez artystów uczestniczących w latach 1963-2023 w wystawach pokonkursowych.

Ekslibris to niewielka odbitka graficzna, na której najczęściej znajduje się łaciński zwrot *ex libris*, czyli z ksiąg, i w języku polskim jest nazywany księgoznakiem. Taka odbitka była przyklejana do wewnętrznej strony okładki dla udokumentowania przynależności książki do określonego księgozbioru. Dzisiaj nie ma już potrzeby wklejania oznakowania do kogo one należą, ponieważ książki nie są tak drogim towarem, jak były pięćset lat temu. Stąd artyści stworzyli ekslibris jako wolną sztukę, która jest tworzona dla przyjemności i przekazania treści artystycznych, a jednocześnie nie oderwana od dedykacji. Ekslibris to sztuka indywidualna i często jednoosobowa, a przede wszystkim pozwalająca na refleksję i skupienie się na konkretnej osobie. Stąd wielka wartość oraz znaczenie ekslibrisu dla współczesnej sztuki.

Zainicjowany w 1963 roku przez ówczesnego Dyrektora Muzeum Zamkowego w Malborku Henryka Raczyniewskiego oraz Wojciecha Jakubowskiego, wybitnego polskiego miedziorytnika, konkurs stał się globalnym forum kultury ekslibrisu reprezentowanej przez artystów i kolekcjonerów. Obecnie prezentujemy już XXVIII Międzynarodowe Biennale Ekslibrisu Współczesnego – Malbork 2023. Wystawa ma na celu także pokreślenie jubileuszu, jakim jest 60 lat istnienia ekslibrisu w malborskim zamku.

Na wystawie prezentujemy 311 ekslibrisów stworzonych przez 130 artystów pochodzących z 23 krajów Europy, Azji i Ameryk. Wyboru prac dokonało powołane przez Dyrektora Muzeum Jury, w skład którego weszli artyści graficy, znawcy sztuki współczesnej oraz przedstawiciele instytucji fundujących nagrody sponsorowane. Dokonali oni oceny rycin oraz przyznali nagrody regulaminowe. Autorzy najlepszych ekslibrisów otrzymali nagrody pieniężne oraz wyróżnienie w postaci Dyplomów oraz Medali Honorowych.

Laureatem pierwszej nagrody został Andrzej Bortowski – drzeworytnik, który jest autentyczną legendą malborskiego Biennale. W swoich pracach spaja dawność i współczesność sztuki ekslibrisu. Od początku istnienia malborskiej imprezy przysyłał tu swe prace, zarówno cięte w drewnianych klockach, jak i te ryte w miedzianych płytkach, mając swój wpływ na kreowanie atmosfery tej imprezy. Dwie kolejne nagrody przyznano artystom znanym z poprzednich edycji – Miroslav Hlinka z Czech oraz Mykhailo Drimaylo z Ukrainy. Obaj wyspecjalizowali się w ekslibrisach wkłęsłodrukowych. Wielorakością technik, stylów oraz podejmowanych technik cechują się też prace dziesięciorga artystów, którym przyznano wyróżnienia Biennale – tym razem z silną reprezentacją Polski obok twórców ekslibrisów z Bułgarii, Ukrainy, Włoch i Wielkiej Brytanii.

Tradycyjnie już swoje nagrody przyznali przedstawiciele instytucji i środowisk zaangażowanych w organizację Biennale, w tym m.in. Zarząd Główny Związku Polskich Artystów Plastyków, Dyrektor Muzeum Zamkowego w Malborku, Burmistrz Miasta Malborka oraz Towarzystwo Bibliofilów Polskich w Warszawie. Ponadto rozdana została Wyróżnienie Złotego Rylca im. Henryka Feilhouera przyznawana przez Halinę i Romana Micińskich. Z kolei osoby długoletnio zaangażowane w popularyzację kultury bibliofilskiej otrzymało Medal Pamiątkowy im. Janusza Mikołaja Szymańskiego, ufundowany przez Barbarę Klein-Szymańską. Na wystawie zaprezentowane zostaną najprzeróżniejsze formy techniczno-materiałowe i formalno-stylowe odzwierciedlające wielorakość artystycznych poszukiwań wśród twórców.

Mgr Aleksandra Krupa-Bykowska
Kolekcja Ekslibrisu
Dział Sztuki i Rzemiosła Artystycznego
Muzeum Zamkowe w Malborku

Głębia światów. Henryk Feilhauer

Wystawa towarzysząca XXVIII Międzynarodowemu Biennale Ekslibrisu Współczesnego – Malbork 2023

Czas trwania wystawy: 4 czerwca – 30 września 2023 r.

Miejsce eksponowania: Sala Narożna, Zamek Średni

Kurator wystawy: Aleksandra Krupa-Bykowska

Henryk Feilhauer urodził się w 1942 roku w Czechowicach na Śląsku. W latach 1960-1965 studiował na Wydziale Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Od 1972 roku pracował jako plastyk w Stoczni im. Komuny Paryskiej w Gdyni. Dopiero dziesięć lat później poświęca się wyłącznie pracy artystycznej. Był laureatem wielu nagród i wyróżnień m.in. II nagrody w międzynarodowym konkursie „Lucas Cranach-starszy w ekslibrisie” w Kronach (1983), IV nagrody w konkursie na ekslibris poświęcony pamięci G. D’Annunzio – Pescara (1988), I nagrody w międzynarodowym konkursie na ekslibris dla biblioteki Fundacji Dürerowskiej w Gyula (1992). Zmarł nagle 1 stycznia 1999 roku w Bad-Salzdorf.

Feilhauer uprawiał różne dziedziny sztuki, ale jego artystyczny temperament jest najbardziej widoczny w miedziorycie – klasycznej technice graficznej. Jego prace wyróżniają się miękką kreską, zaś ryciny budowane są delikatnymi półtonami aż do pełnego wyciszenia w czystej bieli papieru. Powstawały dzieła impresyjne i nowatorskie. Przykładem są kolaże. Artysta wielokrotnie ciął swoje miedziorytowe płyty na mniejsze fragmenty po to, aby następnie na jednej planszy umieścić wiele odbitek z tej samej płyty, różnicując zarazem ich kolorystykę. Z tych mniejszych fragmentów tworzył w różnoraki sposób nowe, większe całości. Przez ten zabieg przełamывał przynależność dotychczas tworzonych przez siebie miedziorytów do świata miniatury graficznej. Ten nowy „obraz” stawał się odrealniony, rozedrganym rytmem i inną, odmienną dynamiką.